

Sygn. akt VIII U 2631/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Łazowska
Protokolant:	Korneliusz Jakimowicz

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2015 r. w Gliwicach

sprawy Z. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania Z. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C.

z dnia 17 września 2013 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Grażyna Łazowska

Sygn. akt VIII U 2631/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 września 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił ubezpieczonemu Z. D. prawa do emerytury w niższym wieku w oparciu o art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.), ponieważ do dnia 1 stycznia 1999r. nie udowodnił on 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz nie udowodnił 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, w związku z czym brak podstaw do przyznania świadczenia.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury. Podniósł, że posiada wymagany zarówno okres składkowy i nieskładkowy, jak i okres pracy w warunkach szczególnych i tym samym spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 4 września 2013r. ubezpieczony Z. D., urodzony (...), złożył wniosek o emeryturę w wieku niższym niż 65 lat z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Ubezpieczony 60 lat ukończył(...)

Skarżący, na dzień 1 stycznia 1999r., legitymuje się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 22 lat, 1 miesiąca i 9 dni, w tym udowodnił 11 lat, 10 miesięcy i 7 dni okresów pracy w szczególnych warunkach wymienionej w wykazie A.

Ubezpieczony nie jest członkiem OFE.

Po przeanalizowaniu sprawy ZUS wydał zaskarżoną decyzję odmowną.

Organ rentowy uwzględnił do ogólnego stażu ubezpieczonego okresy prowadzonej działalności gospodarczej od 1 stycznia 1993r. do 31 maja 1993r. i od 1 września 1995r. do 30 kwietnia 1997r. jako okresy składkowe. Za powyższe okresy odwołujący opłacił składki ubezpieczeniowe.

Natomiast nie uwzględnił do ogólnego stażu ubezpieczonego okresów:

- od 1 listopada 1990r. do 30 listopada 1990r., od 1 lipca 1991r. do 31 sierpnia 1991r., ponieważ składki nie zostały opłacone, a ich dochodzenie zostało umorzone w związku z przedawnieniem;

- od 1 czerwca 1992r. do 31 grudnia 1992r., ponieważ opłacenie składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej zostało umorzone w związku z nieściągalnością na podstawie decyzji z dnia 1 lipca 2002r.;

- od 1 czerwca 1993r. do 31 sierpnia 1995r. ponieważ składki nie zostały opłacone, a opłacenie składek z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej zostało umorzone w związku z nieściągalnością na podstawie decyzji z dnia 23 września 2005r.

W toku postępowania ubezpieczony przedłożył wyciąg z rachunku bankowego na kwotę 18.464,90 zł, potwierdzający opłacenie składek na ubezpieczenia społeczne za okres od września 1995r. do kwietnia 1997r. [który został uwzględniono przez organ rentowy].

ZUS nie uwzględnił do ogólnego stażu ubezpieczonego także okresu odbywania praktyk zawodowych. Odwołujący od 1 września 1969r. był uczniem (...) Szkoły (...) w K. w zawodzie monter teletechnicznych urządzeń w górnictwie. Następnie z dniem 1 grudnia 1971r ubezpieczony został dyscyplinarnie usunięty ze szkoły. Od 13 grudnia 1971r. ubezpieczony został przyjęty do klasy trzeciej (...) Szkoły (...) w M. w zawodzie elektromonter górnictwa podziemnego. Szkołę ukończył 24 czerwca 1972r. Odwołujący odbywał zajęcia praktyczne w klasie pierwszej – 2 dni w tygodniu w warsztatach szkolnych, w klasie drugiej – 2 dni w tygodniu w warsztatach kopalnianych na powierzchni i w klasie trzeciej – 3 dni w tygodniu zajęcia praktyczne pod ziemią w KWK (...) w M. jako uczeń.

W trakcie nauki ubezpieczonemu zapewniono zakwaterowanie, odzież roboczą i wypłacano mu pieniądze.

(...) Szkołą (...) w M. nie była szkołą przyzakładową lecz szkołą resortową podlegającą Ministerstwu Górnictwa i Energetyki.

Świadek M. D. pamięta, że podpisała z KWK (...) umowę na płatną praktykę..

Ubezpieczony po ukończeniu górniczej szkoły zawodowej podjął zatrudnienie na KWK (...) w M. 2 czerwca 1972r. jako młodszy elektryk.

W kwestionariuszu dotyczącym okresów składkowych i nieskładkowych ubezpieczony wskazał jako pierwsze zatrudnienie okres pracy w tej kopalni od 2 czerwca 1972r. W legitymacji ubezpieczeniowej wystawionej przez KWK (...), wpisano, że jako początek zatrudnienia dzień 2 czerwca 1972r.

Nadto organ rentowy nie uwzględnił skarżącemu do pracy w warunkach szczególnych okresów od 11 maja 1973r. do 26 października 1974r. w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w K. na stanowisku kierowcy, od 7 czerwca 1979r. do 8 października 1983r. w Kombinacie Budowlanym w C. także na stanowisku kierowcy i od 20 sierpnia 1991r. do 31 maja 1992r. w Stołowce – Dom G. w Ś. gdzie pracował jako kierownik, z uwagi na brak świadectw pracy w szczególnych warunkach.

Powyższe okoliczności Sąd ustalił na podstawie zaświadczenia Zespołu Szkół Zawodowych Nr (...) w J. z dnia 26 sierpnia 2014r. (k. 75 a.s.), arkuszy ocen ubezpieczonego za lata nauki 1969 – 1972, pisma (...) S.A. z dnia 18 grudnia 2014r., kartoteki personalnej odwołującego (k. 88 a.s.) zeznań świadka M. D. (zapis z rozprawy z dnia 18 marca 2015r. 14 min. 44 sek. i n.) zeznań ubezpieczonego (zapis z rozprawy z dnia 18 marca 2015r. 28 min. 55 sek. i n.) oraz akt organu rentowego dołączonych do sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego Z. D. nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W zakresie określenia wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ww. ustawy, rodzajów prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury art. 32 ust. 4 odsyła do uregulowań Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz.43 ze zm.).

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w tym akcie prawnym są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy.

W myśl § 3 i 4 rozporządzenia, pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w załączonym do rozporządzenia wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 60 lat dla mężczyzn
2. ma wymagany 25 letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zaś do okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach, zalicza się także okresy pracy górniczej w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin oraz okresy zatrudnienia na kolei w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin.

Po myśli art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. następujące okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne:

- zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975r.

Zgodnie z art. 5 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przy ustalaniu prawa do emerytury dla płatników składek, zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie uwzględnia się okresu, za który nie zostały opłacone składki, mimo podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w tym okresie.

Wobec ubezpieczonych zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenie społeczne za okres przypadający przed dniem wejścia w życie ustawy oraz osób współpracujących z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność przed dniem wejścia w życie ustawy przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio.

Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła posiadania przez ubezpieczonego (na dzień 1 stycznia 1999r.) wymaganego 25 letniego okresu składkowego i nieskładkowego oraz 15 letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Organ rentowy uznał odwołującemu 22 lat, 1 miesiąca i 9 dni, w tym udowodnił 11 lat, 10 miesięcy i 7 dni okresów pracy w szczególnych warunkach wymienionej w wykazie A.

Warunkiem nabycia uprawnień emerytalnych według art. 184 jest spełnienie przesłanki stażu przed dniem 1 stycznia 1999r. Brak w treści art. 184 przesłanki końcowej daty spełnienia pozostałych warunków nabycia uprawnień emerytalnych (tj. na dzień 31 grudnia 2008r.) powoduje, że ubezpieczeni, którzy w chwili wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych posiadali wymagany okres ubezpieczenia (szczególny i zwykły), mogą realizować prawo do emerytury na starych zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego określonego w art. 32 również po dniu 31 grudnia 2008r. oraz nieprzystąpieniu do OFE albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Wszystkie przesłanki muszą zostać spełnione łącznie.

W ocenie Sądu, postępowanie dowodowe wykazało, że ubezpieczony do dnia 31 grudnia 1998r., nie udowodnił 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego.

Zdaniem Sądu zebrany materiał dowodowy jednoznacznie wskazuje, że Z. D. w okresie od 1 września 1969r. do 24 czerwca 1972r. był uczniem kolejno (...) Szkoły (...) w K. i (...) Szkoły (...) w M..

W tym miejscu należy zauważyć, iż obowiązująca przed wejściem w życie kodeksu pracy ustawa z dnia 2 lipca 1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z dnia 21.07.1958r.) przewidywała możliwość zatrudniania młodocianych tylko w celu:

- 1) nauki zawodu,
- 2) przyuczenia do określonej pracy,
- 3) odbycia wstępnego stażu pracy.

Zatem, aby okres nauki zawodu ucznia zasadniczej szkoły górniczej prowadzonej przez kopalnię węgla kamiennego mógł być zaliczony do stażu pracy, należałoby wpierw wykazać posiadanie statusu pracownika młodocianego, z którym

zawarta została przez pracodawcę, na piśmie, umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego dokonywanego w formie nauki zawodu, z określeniem czasu trwania i miejsca odbywania przygotowania zawodowego, sposobu dokształcania teoretycznego, jak również wysokości wynagrodzenia.

Należy w tym miejscu również zauważyć, iż do grupy uczniów nie mających statusu pracownika młodocianego zalicza się uczniów zasadniczych szkół zawodowych, odbywających praktyczną naukę zawodu w zakładzie pracy na podstawie umowy zawartej pomiędzy szkołą a pracodawcą, nie mającej zatem podstawy w stosunku pracy oraz uczniów zasadniczych szkół górniczych prowadzonych przez kopalnie węgla kamiennego, które były szkołami dla młodzieży niepracującej. Status tych szkół określało zarządzenie nr 80 (...) z dnia 22 kwietnia 1959r. w sprawie organizacji przyzakładowych szkół górniczych oraz uprawnień uczniów i absolwentów tych szkół. Z jego treści wynika, iż uczniowie tych szkół nie podpisywali z kopalniami węgla kamiennego umów o pracę w celu przygotowania zawodowego, a wyłącznie umowy o naukę w przyzakładowych szkołach górniczych. Nie otrzymywali też wynagrodzenia, a jedynie pomoc materialną w formie stypendium, nie wchodzili też w skład załogi kopalni. Umowa taka nie była indywidualną umową o pracę, którą można by zaliczyć do jednej z ww. grup umów, gdyż nie zawiera takich składników istotnych jak określenie trwania przygotowania zawodowego i wysokości wynagrodzenia. Uczeń otrzymywał pomoc materialną i materiały szkolne, nie w zamian za wykonaną pracę, a za zobowiązanie się do podjęcia, po zakończeniu nauki, zatrudnienia w kopalni i przepracowania określonego odcinaka czasu. Z kolei odbywanie przez ucznia praktycznej nauki zawodu nie było wykonywaniem obowiązków pracowniczych, a należało do realizowanego przez szkołę procesu kształcenia i było wyrazem wykonywania przez ucznia obowiązku szkolnego.

W tym zakresie Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela stanowisko wyrażone w orzecznictwie, zgodnie z którym okresem składkowym, o którym mowa w art. 2 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17.10.1991r. o rewaloryzacji rent i emerytur ... (Dz. U. Nr 104, poz. 450) jest taki okres zatrudnienia młodocianego, w którym łączy on obowiązki wynikające z nauki zawodu ze statusem pracownika (porównaj wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 1993.02.26 sygn. akt III AUr 45/93 OSA 1993/7/27); praktyczna nauka ucznia zasadniczej szkoły zawodowej w zakładzie pracy bez zawarcia indywidualnej umowy o pracę nie stanowi okresu zatrudnienia młodocianych w rozumieniu przepisu art. 2 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 17.10.1991r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz zmianie niektórych ustaw (porównaj wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 1999.01.20 sygn. akt III AUa 754/98 OSA 1999/6/33).

Wracając na grunt niniejszej sprawy należy podkreślić, iż zebrany materiał dowodowy wskazuje jednoznacznie, iż w spornym okresie odwołujący nie był pracownikiem kopalni, jak również nie miał zawartej z kopalnią indywidualnej umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, nie otrzymywał też z tego tytułu wynagrodzenia za pracę.

Z tego też względu, w ocenie Sądu, odbywanie przez odwołującego w spornym okresie praktyk zawodowych nie mogło być uznane za zatrudnienie młodocianego na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975r.

Odnośnie uwzględnionych przez organ rentowy okresów prowadzenia działalności gospodarczej Sąd popiera stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

ZUS w toku postępowania wskazał, które okresy uwzględnił, a których nie uznał, szczegółowo wyjaśniając motywy swojego postępowania w pismach procesowych.

Należy podkreślić, iż zgodnie z art. 5 ust. 4 i 5 ustawy z o emeryturach i rentach z FUS przy ustalaniu prawa do emerytury dla płatników składek, zobowiązanych do opłacania składek na własne ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie uwzględnia się okresu, za który nie zostały opłacone składki, mimo podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym w tym okresie, wobec czego brak podstaw do uwzględnienia okresów za, które umorzono składki. Złożone deklaracje nie są dowodem zapłaty składek, a stanowią one tylko deklarację wysokości przychodów.

W tej sytuacji – z uwagi na brak 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego – bezprzedmiotowym stało się ustalenie, czy ubezpieczony w okresach zatrudnienia od 11 maja 1973r. do 26 października 1974r. w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w K. na stanowisku kierowcy, od 7 czerwca 1979r. do 8 października 1983r. w Kombinacie Budowlanym w C. także na stanowisku kierowcy i od 20 sierpnia 1991r. do 31 maja 1992r. w Stołówce – Dom G. w Ś. wykonywał prace w warunkach szczególnych, bowiem nawet pozytywne ustalenie tej przesłanki nie pozwoli na przyznanie mu prawa do emerytury.

A zatem bezprzedmiotowe było przeprowadzanie dalszego postępowania dowodowego.

Ustalając że, ubezpieczony do dnia 1 stycznia 1999r. nie udowodnił 25 – letniego okresu składkowego i nieskładkowego, Sąd stwierdził, że Z. D. nie spełnia łącznie wszystkich warunków niezbędnych do przyznania emerytury z obniżonego wieku, wynikających z treści art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.), a tym samym jego odwołanie jest nieuzasadnione.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

SSO Grażyna Łazowska